

економічним правопорушенням. *Актуальні проблеми правознавства*. 2026. №4 С.114-119. DOI:10.35774/app2025.04.114.

4. Негребецький В. В. Роль інновацій і цифрових технологій в правоохоронній діяльності у забезпеченні сталого розвитку та економічного процвітання України. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-396-5-10>.

УДК 343.98:006.44

Анна Демид

*к.хім.н, доцент, доцент кафедри загальної хімії,
Тернопільський Національний університет ім. І.Я. Горбачевського,
судовий експерт сектору фізико-хімічних досліджень
відділу досліджень матеріалів, речовин і виробів,
Тернопільський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

Галина Спеціальна

*завідувач відділу досліджень матеріалів, речовин і виробів,
Тернопільський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

Ольга Сабадаш

*старший судовий експерт сектору дослідження НЗПРАП
відділу досліджень матеріалів, речовин і виробів,
Тернопільський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

СТАНДАРТИ ЯКОСТІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ НОРМ (ISO, ASTM) В УКРАЇНІ

В умовах розвитку правової системи України та її євроінтеграційного курсу особливого значення набуває забезпечення належної якості судово-експертних досліджень. Діяльність експертних установ, зокрема відділу дослідження матеріалів, речовин та виробів, безпосередньо впливає на достовірність доказової бази у судових провадженнях. У цьому контексті імплементація міжнародних стандартів, таких як ISO (International Organization for Standardization) [1] та ASTM (American Society for Testing and Materials) [2], є важливим кроком впровадження норм світової практики до експертних висновків.

Міжнародні стандарти відіграють ключову роль у забезпеченні якості та уніфікації судово-експертної діяльності. Зокрема, стандарти серії ISO (наприклад, ISO/IEC 17025) встановлюють вимоги до компетентності науково-дослідних лабораторій. Вони охоплюють питання управління якістю, технічної компетентності персоналу, валідації методик та контролю результатів досліджень.

Стандарти ASTM, що широко застосовуються у США та країнах Європи,

деталізують методики дослідження конкретних об'єктів дослідження. Вони забезпечують специфічність, селективність та відтворюваність результатів експертиз і сприяють уніфікації методик досліджень та їх міжнародному визнанню.

В Україні правове регулювання якості лабораторних та експертних досліджень базується на Законі України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [3], Законі України «Про судову експертизу» [4], Законі України № 2042-VIII, який прямо визначає поняття акредитованої лабораторії відповідно до стандарту ISO/IEC 17025, застосуванні національного стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 [5], гармонізованого з міжнародним ISO/IEC 17025.

Акредитацію лабораторій в Україні здійснює Національне агентство з акредитації України [6], яке діє відповідно до міжнародних вимог та стандартів ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) та EA (European Accreditation). Важливо, що впровадження ISO/IEC 17025 є обов'язковим для випробувальних лабораторій, а їх результати визнаються лише за умови акредитації.

Таким чином процес впровадження міжнародних стандартів здійснюється шляхом гармонізації національного законодавства та акредитації експертних установ відповідно до вимог ISO. Значну роль у цьому відіграє саме Національне агентство з акредитації України, яке здійснює оцінку відповідності лабораторій міжнародним вимогам. Цей шлях вимагає підвищення кваліфікації експертів, належний рівень фінансування, використання стандартів ASTM у практичній діяльності, формування єдиного підходу до стандартизації методик досліджень.

У країнах Європейського Союзу та США застосування міжнародних стандартів є обов'язковою умовою функціонування судово-експертних лабораторій. Це забезпечує високий рівень довіри до експертних висновків та їх прийнятність у судових процесах.

Стандарт ISO/IEC 17025 є основним міжнародним документом, що визначає вимоги до компетентності лабораторій, включаючи систему управління якістю, технічну компетентність, достовірність і відтворюваність результатів досліджень.

У США додатково широко застосовуються стандарти ASTM International, які деталізують методики дослідження конкретних матеріалів (полімерів, металів, наркотичних речовин тощо) і використовуються у судово-експертній практиці. Також відсутній єдиний закон про судову експертизу, однак діє система акредитації лабораторій через незалежні органи, зокрема ANSI National Accreditation Board (ANAB), American Association for Laboratory Accreditation (A2LA). Вони забезпечують акредитацію відповідно до ISO/IEC 17025, що визнається на міжнародному рівні. Крім того, допустимість експертних доказів регулюється процесуальним правом і судовою практикою (наприклад, стандарт Daubert).

У ЄС ключове значення має Регламент (ЄС) № 765/2008 (про акредитацію та ринковий нагляд); діяльність Європейської співпраці з акредитації (EA). Акредитація лабораторій також базується на ISO/IEC 17025, що забезпечує взаємне визнання результатів між державами-членами.

Отже, імплементація міжнародних стандартів ISO та ASTM в Україні є

необхідною умовою підвищення якості судово-експертних досліджень. Вона сприяє уніфікації методик досліджень, підвищенню достовірності результатів експертиз, забезпеченню міжнародного визнання експертних висновків, зміцненню принципу верховенства права.

Для ефективної імплементації необхідно вдосконалити нормативно-правову базу, забезпечити належне фінансування експертних установ та розширити практику застосування міжнародних стандартів у повсякденній діяльності експертів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ISO: Global standards. – Access mode: <https://www.iso.org/home.html>
2. ASTM standards. – Access mode: <https://www.astm.org/Standards/materials-standards.html>
3. Закон України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності». Відомості Верховної Ради України. 2015. № 21. Ст. 112.
4. Закон України «Про судову експертизу». Відомості Верховної Ради України. 2011. № 16. Ст. 177.
5. ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 «Випробувальні та калібрувальні лабораторії. Загальні вимоги до компетентності». Національний стандарт України. 2019.
6. Національне агентство з акредитації України. Структура та процедура акредитації лабораторій. – Access mode: <https://naau.org.ua/en/2-struktura-natsionalnoi-sistemi-akreditatsii>

УДК 340.1

Дзюрбель А. Д.
*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
кримінального права та процесу
Західноукраїнського національного
університету*

ВБИВСТВО МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Проблема кримінально-правової охорони життя новонародженої дитини є однією з найскладніших у сучасній юриспруденції, оскільки вона перебуває на перетині медичних, етичних, психологічних та правових аспектів. Вбивство дитини матір'ю (інфантицид або неонатичид) традиційно виділяється законодавцем в окремий, привілейований склад злочину, що зумовлено специфічним станом жінки в період пологів.¹ На сучасному етапі розвитку українського суспільства, з урахуванням європейських інтеграційних процесів та необхідності реформування кримінального законодавства, питання кваліфікації та покарання за цей злочин набувають нової актуальності.

Статистичні дані свідчать про те, що хоча кількість таких злочинів у загальній структурі вбивств є порівняно невеликою, вони мають надзвичайно